

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. IV. Corollaria seu illationes præcedentis doctrinæ,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

consequentia, illam quæ non ex natura rei, sed ex divino decreto dimanat, quamvis indifferentiam voluntatis, & dissentendi potentiam absumat, qualem nec Stoici ipsi negassent à fato relinquunt.

31. Tres igitur sunt necessitates erroneæ, & libero arbitrio repugnantes: Stoica scilicet, seu Fatalis, Manichæa, & Calvinistica; quæ in hoc uno omnes conveniunt, quod qualibet illarum tam arcta est, tamque validè hominem in operando ad unum constringit, ut facere non possit oppositum illius ad quod per illas determinatur: differunt verò invicem, penes causam seu originem à qua procedunt. Stoici enim necessitatem in fatum reducebant, quo fati nomine, seriem inevitabilem causarum naturalium, & præcipuè cælorum influxum intelligebant. Unde hæc Stoicorum vox (ut refert D. Thomas quæst. 6. de malo art. unico) *Talis est voluntas in hominibus, qualem induxit pater virorum, deorumque*, id est cælum, vel Sol, ut ibidem explicat S. Doctor. Manichæi verò necessitatem ingenitæ & naturali malitiæ animæ tribuebant, quæ ita animam hominis bonam, vel contagione inficeret, vel vi abriperet, ut non sineret nisi malum velle. Sed Calvinista demum necessitatem nostrorum actuum, ad causam increatam, videlicet efficaciam divinæ voluntatis decretum, referunt. Unde Calvinus 1. Instit. cap. 16. sect. 8. sic loquitur. *Nos etsi de verbis non litigamus, fati tamen vocabulum non recipimus: tum quia est ex eorum genere quorum prophanas novitates refugere nos Paulus docet, tum quia ejus odio conantur gravare Dei veritatem. Dogma verò falsò ac malitiosè objectatur, non enim cum Stoicis necessitatem comminiscimur ex perpetuo causarum nexu, & implicita quadam serie, qua in natura contineatur: sed Deum constitutum arbitrium ac moderatorem omnium, qui pro sua sapientia ab ultima æternitate decrevit quid facturus esset, & nunc sua potentia quod decrevit exequitur.*

32. Quare totum hunc articulum concludo eo Syllogismo cujus majorem propositionem suggerit P. Lemos apud Joannem à S. Thoma. Si Calvinus verè ac sincerè, sine dolo, & sine repugnantia ad sua principia, doceret ex divino decreto non aliam in actus humanos induci necessitatem, quam consequentiæ, non erraret, sed verè doctrinam Catholicam teneret: At Calvinus non docet verè & sincerè, sed cum dolo & repugnantia ad sua principia, ex divino decreto, non aliam quam consequentiæ in actus humanos induci necessitatem, ut pluribus ostensum est: Ergo Calvinus errat in materia libertatis, nec Catholicam doctrinam sequitur.

33. Ex quo intelliges, quam perspecta fuerit doctrina Calvinii P. Lemos, homini licet Hispano, in Hæreticorum tamen doctrina versatissimo, & quam verosimillimum sit quod narrat Joannes à S. Thoma, quod cum perorasset, ita contigit Cardinalis Peronius à quo fuerat interruptus, ut etiam annuere visus sit. Quin etiam hoc quoque addendum est, quam incognita sit doctrina Calvinii P. Annato, & quam non solum improbabile, sed & protus repugnans sit quod asserit, Calvinum libertatem indifferentiæ, ac dissentendi motioni divinæ gratiæ potestatem abstulisse, & nihilominus non aliam quam consequentiæ, quæ libertatem non destruit, in actus humanos induxisse necessitatem. Quam etiam injusta sit defensorum scientiæ mediæ petitio,

A quia cum aperta adeò, ac cuilibet, etiam minus perito & tyroni, obvia Thomistarum inter & Calvinii doctrinam discrimina sint, in ea præcisè dubitatione quæ petitur, sit-ne aut non sit in homine liberi arbitrii usus aliquis, adhuc ea quarunt, aut querere simulant.

B Intelliges demum, quam bellè Adversarius disp. 1. cap. 1. libri de scientia mediæ dixerit, quod *scientia mediæ magnas habet opportunitates*: hominum enim fortem ac fidem domesticâ utilitate metitur; & pro varia rerum, temporum, occasionum, & utilitatum combinatione, Thomistas (quamvis antiquæ suæ doctrinæ mordicis adherentes, & immobili stabilitate fixos in fide) modo hæreticos, modo orthodoxos prædicat, ut causæ suæ viderit expedire.

ARTICVLVS IV.

Corollaria seu illationes præcedentis doctrine.

55. Facilis est veritati aditus, quò sese ab eorum manibus subducatur, quibus injustè vexatur, eludatque non fugâ, sed exitu eorum conatus. Plures aliæ Thomistarum responsiones sunt, quæ cum iis quas jam satis defendimus, solo loquendi modo discrepant, & eadem facilitate à censura & impugnatione Adversarij defenduntur. Altera igitur est quam ex Joanne à S. Thoma P. Annato refert num. 113. Calvinum scilicet errasse, eò quod posuerit decretum prædeterminans voluntatem, sed extinguendo & non servando libertatem, seu (ut alij dicunt) posuisse decretum, quò voluntas ad necessariò non ad liberè agendum impelleretur, & non differre à decreto Thomistarum, quò non extinguit, sed causat, & fovet libertatem, nec ad necessariò, sed liberè agendum impellit. Ad idem pertinet quod ex Thomistis alij dicunt, decretum prædeterminans Calvinisticum, attingere solum substantiam nostrorum actuum, & non curare de modo libertatis: prædefinitiones verò quas docent Thomista, ad utrumque se extendere, nec solum substantiam, sed etiam modum libertatis, in nostris actibus efficere.

D Satis ex jam probatis hoc discrimen Thomistarum inter & Calvinii sententiam, velut corollarium consequitur; libertas enim, seu modus libertatis, in Thomistarum sententia, tria includit, unum ex parte intellectûs, indifferentiam scilicet objectivam judicij, & duo ex parte voluntatis, nempe immunitatem, tum à coactione, tum à necessaria determinatione ad unum: id est spontaneitatem, & actualem voluntatis indifferentiam, seu potentiam ad oppositum: Ergo idem est dicere, Calvinum errasse in eo quod posuit decretum prædeterminans, non servando libertatem, vel decretum non attingens modum libertatis, ac asserere illum esse hæreticum, eò quòd actualem voluntatis indifferentiam, seu potentiam ad oppositum, in voluntate prædeterminata negaverit: in quo (ut fatetur Adversarius locis suprâ relatis) totius Calvinistici erroris summa consistit.

E Nec verò in hoc est, ut ipse putat, ineptus aliquis verborum circulus: etenim cum à Thomistis quæritur, quid sit actionem ut liberam, seu cum modo libertatis, prædefiniri? Respondent facilè, esse voluntatem sic agere, vel sic agendum impelli, ut sub divina motione, non solum

spontaneitatem, seu immunitatem à coactione, A sed etiam actualem indifferentiam, & proximam dissentendi potentiam retineat & conservet; quod tantum à Calvino Thomistas sejungit, quantum ab errore veritas sejuncta est. Certe tota potius Adversarij argumentatio, inepto quodam verborum circulo & volvitur & revolvitur super hæc duo falsa principia, quæ semper supponit, & nusquam probat. Alterum; Thomistas ad humanorum actuum libertatem, duo tantum requirere, nempe indifferentiam judicij, & immunitatem à coactione: alterum verò, Calvinum solam necessitatem consequentia, & non consequentis, ex divinorum decretorum efficacia in actus humanos induxisse; quæ duo quantum à veritate distent, jam satis probatum est. Unde non habet magnam vim, & in levissimum fumum resolvitur ejus argumentatio, dum sic discurret num. 116. *Prædefinitio actuum eliciendorum. stante indifferenti ex parte intellectus propositione objectorum circa quæ illi actus versantur, est prædefinitio actuum ut liberorum, seu cum modo libertatis, juxta Thomistas: Sed prædefinitio Calviniana est prædefinitio actuum, stante indifferenti ex parte intellectus propositione objectorum circa quæ illi actus versantur; ille enim nullo unquam loco negavit indifferentem illam objectorum propositionem: Ergo prædefinitio Calviniana, est prædefinitio actuum ut liberorum, seu cum modo libertatis, qualem docent Thomista.*

58. Huic enim argumento, quod ita à veritate deviat, ut & Major & Minor falsæ sint, dupliciter respondetur. Primò itaque Majorem negant Thomistæ, eâ præcisione sumptam, ut prædefinitio quæ nihil aliud, præter propositionem indifferentem objecti assertit, sit actuum liberorum prædefinitio, juxta Thomistas; millies enim dictum est, ad prædefinitioem actuum liberorum, seu cum modo libertatis, præter indifferentiam objectivam judicij, ex parte intellectus, actualem indifferentiam, seu absolutam dissentendi potentiam, ex parte voluntatis, juxta Thomistas, requiri. Cum eam igitur Calvinus supra relatus, non solum ut inutilem repudiet, sed etiam ut monstrum detestetur; manifestum est Calvinum Thomisticam actuum liberorum prædefinitioem minime admisisse.

59. Sed præterea Majori propositioni falsæ, etiam Minor propositio, ut rectè cohæreant, falsâ subjicitur. Negatâ itaque Majori, iterum Minorem nego. Calvinus enim (ut supra art. 2. ostendimus) negavit in homine moto per gratiam indifferentiam objectivam judicij; & quamvis eam expressè & formaliter non negasset, illam tamen sustulit implicitè, virtualiter, & in actu exercito, eo ipso quod docuit, voluntatem à Deo moveri solum spontaneè, & non liberè, sicut bruta incitantur ad pabulum, vel sicut equus movetur à fessore: sublatâ enim voluntatis indifferentiâ, arguitivè, & per locum extrinsecum, indifferentia objectiva judicij tollitur; cùm repugnet intellectu esse indifferentiam objectivam judicij, & in voluntate solam spontaneitatem, seu determinationem ad unum per modum naturæ, ut supra ostensum est. An verò non potuerit Calvinus contra rationem errare, qui erravit contra fidem? Duplici errore, ut sæpiùs diximus, & malus Philosophus, & pejor Hæreticus peccavit. Contra fidem, negando in voluntate libertatis indifferentiam. Contra rationem, dum admittens in intellectu indifferentiam judicij, indifferentiam

quæ necessariò sequitur in voluntate negavit.

Consequitur iterum ex dictis, Calvinum crassa & aperta contradictione semetipsum implicasse, & à principijs positis recessisse, dum docuit lib. 3. Instit. cap. 23. Deum prævidisse lapsum Adami, quia decreto suo sic ordinarat, illumque non modo primi hominis casum prævidisse, sed & arbitrio quoque suo id dispensasse. Quæ enim ratione hoc cohæreat cum eo principio quod aliàs toties statuit, nulla fuisse in statu innocentia efficacia decreta? Etenim si nulla pro eo statu decreta efficacia fuerint, non potuit in aliquo decreto casum Adami dispensasse, hoc enim decretum esset efficax. Quod si decreto efficaci Adami lapsum dispensavit: Ergo pro eo statu decreta efficacia sunt. Sanè non componeret Calvinus hæc duo principia, licet ad excogitandam concordiam, totius orbis ingenia vocaret. At verò quod negaverit Calvinus pro statu innocentia decreta efficacia, notissimum est, & multis ostendit P. Dechamps, novissimus Societatis scriptor, lib. 1. de Hæresi Janseniana cap. 3, ubi notat Calvinum plus vicies negasse auxilia efficacia (quæ decretorum efficacium executiones sunt) in statu innocentia; voluitque (quod Augustini esse putavit) Adamum in eo statu habuisse solum auxilium sine quo non, seu purè sufficiens, subditum ejus libero arbitrio, quantum ad efficaciam & usum; nos autem in statu naturæ lapsæ recipere ex meritis Christi adjutorium quò, sive efficax, quod necessitate voluntatem ad agendum, omnemque ejus indifferentiam ac dissentendi potentiam absorbet. Imò hoc uno ferè argumento, Tridentini decretum quò statuitur hominem præventienti gratiæ dissentire posse, si velit, oppugnat.

Rectè igitur P. Lemos (referente Joanne à S. Thoma) Cardinali Perronio in Congregatione de auxiliis respondit, quòd Calvinus aliter locutus est de Adam ante peccatum, & aliter de homine post peccatum. De Adam enim ante peccatum dixit habuisse libertatem, nec Deum determinasse quid esset acturus &c. Hæc enim est apertissima Calviniana doctrina libro 2. Instit. cap. 3, ubi ait: *Voluntatem movet Deus, non qualiter multis sæculis traditum est & creditum, ut nostra postea sit electionis, motioni aut obtemperare aut refragari. Talem fuisse hominis adhuc stantis conditionem concedimus, ut potuerit ad alterutram partem inclinare, sed cùm suo exemplo docuerit, quàm miserum sit liberum arbitrium, nisi Deus in nobis & velit & possit; quid fiet nobis, si ad eum modulum suam gratiam nobis imperitur. Quare immeritò responsum P. Lemos reprehendit & fugillat P. Annatus, & virum sapienissimum, quem scholasticarum quaestionum nihil latebat, in doctrina Calviniana peregrinum dicit, utpote *Hominem Hispanicum, qui aetatem contriverat in umbra scholarum & pace, sine ullo cum Hæreticis commercio.* Imò certe Jesuita Gallus, inter ipsos Hæreticos degens, & hoc Calvinianæ doctrinæ principium ignorans, Hispano Dominicano cessit, & laudem omnem detestæ hæresis reliquit viro, qui in umbra Scholarum & pace, sine ullo cum Hæreticis commercio, hæresis tamen omne venenum detexit.*

ARTICVLVS V.

Responſio ad teſtimonia Calvinistarum ab Adverſario objecta.

Quid non in desperatæ causæ patrocinium tentavit Adverſarius, cælo terræque evocatis copiis in nos insurgens? Infelici glutine, Patribus Hæreticos; Orthodoxis molles, rigidisque Calvinistas atrox; illudque furentis Deæ, cum Poëta, exclamasset dixeris,

Electere si nequeo Superos, Acheronta movebo.

Verùm inter extremos æſtuantis animi impetus moderatur Juno: ab Jove siquidem initium belli auſpicatur, advocatque primò in patrocinium suum cæleste numen; nec nisi subtrac̄to hoc iuvamine, interpellat Acherontem. Acheronti primas detulisse videtur Adverſarius: nam Molinæum, Amesium, Twissium, similesque ultimæ pravitaris Novatores, & inferni satellites ac ministros, supplex sibi pugna in Thomistas patronos primò asciscit; nec nisi negato aut evacuato futili hoc auxilio, cælos pulsât, vocatque ultimos desperatæ causæ suæ protectores, licet invitos, Waldensem, Bellarminum, Perronium, Sotum, viros inclitæ fidei, consummateque sapientia, nulloque jure Hæreticis non dico postponendos, sed nec componendos, maximè à viro Catholico & Religioso.

Objicit ergo primò iudicium Petri Molinæi, qui in Anatomie Arminianismi, dum explicat quinam sint illi Pontificij, qui suæ, hoc est Calvinianæ doctrinæ, repugnant, eos esse dicit qui Pelagianismum ita interpolant, sicut Arminiani Papismum. Unde cum Arminiani in materia de gratia & prædestinatione, Molinæ & Jesuitarum doctrinam sequantur, concludit Adverſarius: *Quis non videt Papismum, hoc est non Calvinismum, converti cum doctrina Jesuitarum? subindeque Thomistarum doctrinam adversam, ad non Papismum, seu Calvinismum pertinere.*

63. Verùm non habet magnum pondus ab Hæretici auctoritate petita argumentatio: quid enim si respondeam, *nusquam tuò credi iis hominibus, qui Deo credere noluerunt.* Agnoscat hæc verba, & probabit forsitan Adverſarius quæ scripsit disp. 1. cap. 1. libri de scientia media. Sanè non posset esse iniquior Catholicorum conditio, quam ut Hæreticos, qui fidem omnem & æquitatem abjecerunt, iudices haberent.

64. Secundò, si hoc Molinæi testimonium vim aliquam habeat, non minùs Adverſarijs quam Thomistis negotium facisset. Nam Arminiani non solum rejiciunt prædefinitiones absolutas, & à prævisione scientiæ mediæ independentes, sed etiam prædestinationem gratuitam, & præscientiam meritorum antecedentem. Ergo si quidquid Arminiani docent in materia de gratia & prædestinatione, ad Papismum pertineat, & oppositum ejus ad Calvinismum, illud etiam consequitur, doctrinam de gratuita prædestinatorum electione, ad non Papismum, seu ad Calvinismum pertinere: quod quam temerarium esset asserere, facilè Adverſarius advertet ex his quæ de prædestinatione gratuita Bellarminus dixit libro 2. de gratia & libero arbitrio cap. 11. *Hæc (inquit) sententia, non quorumvis Doctorum opinio, sed fides Ecclesie Catholice dici debet.* Tum etiam, quia ipsemet Adverſarius supra pagina 512. editionis Tolosanae, Scripturis, Augustino, & alijs proba-

Tom. I.

A tioribus Theologis, hanc sententiam conformiorem esse fateatur. Tum denique, quia Suarez, Bellarminus, Toletus, Ruizius, Salmeronius, Maldonatus, aliique celebriores Societatis Theologi, ei adherent. Unde si illa ad non Papismum, seu Calvinismum pertineret, sequeretur Doctrinam Societatis, cum non Papismo, seu Calvinismo converti.

B Tertiò, ut verissimam solutionem subjungam, dupliciter potest aliqua sententia dici pertinere ad Papismum. Primò quia à Summo Pontifice, tanquam de fide certa fancita ac definita est. Secundò, quia ab illo & Romana Ecclesia toleratur, aut permittitur. Si Papismus primo modo sumatur, neutra opinio vel affirmans vel negans scientiam mediam, aut prædefinitiones absolutas & efficaces, potest dici ad Papismum pertinere, cum neutram tanquam de fide tenendam, Romanus Pontifex definiat. Si verò Papismus secundo modo sumatur, utraque sententia & affirmans & negans, ad Papismum pertinet, quia Summus Pontifex utramque approbat & permittit, ac disputationi Theologorum relinquit. Dicimus igitur, etiam salvâ Adverſariorum pace, Papismum totum intra Jesuitarum Scholam minimè concludi, sed etiam ad Papismum pertinere, seu ab Ecclesia Romana, Pontificibusque, D. Thomæ & Thomistarum doctrinam probari; neque Arminianos duntaxat, quibus jam novus Molinistarum titulus accessit, sed & Thomistas, & quotquot Catholicis sunt, Calvino repugnare.

C Sed demum, si quid auctoritati tribuendum est perditæ fidei homini, & hæretico, Virum Religiosum, integræque fidei oppono, ut constet Arminianos, non Papismum interpolasse, ut falsò Molinæus scripsit, sed Semipelagianismum restituisse. Testem adduco Patrem Franciscum à S. Augustino Macedo, Franciscanum Observantem, Magistrum Artium, & Sacræ Theologiæ Professorem, nec non Serenissimi Lusitanæ Regis Historiographum Latinum: hic enim in libro cui titulus est, *Mens divinitus inspirata Sanctissimo Patri Domino nostro Innocentio X. super quinque propositiones Iansenij*, quem Londini edidit inter ipsos, ut ait, tum rigidos Calvinistas, tum Arminianos, & Socinianos degens, quæ art. 1. testatur Arminianos & Socinianos, in materia de gratia & prædestinatione, Semipelagianos esse: *Arminiani (inquit) & Sociniani, qui quòd SEMIPELAGIANI SUNT, plures damnari volebant Iansenij propositiones.* Et art. 5. circa quartam propositionem Iansenij, distinguit inter Semipelagianos puros & mixtos, & docet quòd primi semen fidei & bonæ voluntatis in nuda natura ex integro ponebant; alij verò naturæ gratiam adjungebant, sed eam talem esse dicebant, ut subiecta arbitrio, ab ea penderet; idque probat pluribus argumentis, quorum quartum sumitur ab eorum (inquit) exemplo, qui hodie Semipelagianismum profitentur, partimque cum Pelagianis in nudis naturæ actibus (cujusmodi sunt Sociniani) partim in natura adjuta solâ communi & indifferenti gratiâ (quales sunt Arminiani) initium meriti ponunt, ac utrique suam iisdem rationibus tuerentur sententiam, quibus olim Semipelagiani mixti & puri tuebantur.... Doceant ergo nos novi SEMIPELAGIANI, quid de antiquis illis sentendum sit. Et infra, *Cum duo sint errores extremi circa gratiam, unus qui eam necessitantem & irresistibilem, ut aiunt, facit, in quo est Lutherus, & Calvinus, & Asecta, qui Manichæismum invexerunt.*

X x